

ความยากจน:

สถานการณ์
แนวโน้ม
และวิธีแก้จน

สมชัย จิตสุชน   สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
7 ธันวาคม 2565

ความยากจน..
อดีตถึงปัจจุบัน

อดีต

เศรษฐกิจโต

แรงงานมาก...ย้ายไป
ทำงานผลิตภาพสูง

พัฒนาพื้นที่มีศักยภาพ

รัฐดูแลคนไทยเพิ่มขึ้น
มาก

ปัจจุบัน (และอนาคต?)

เศรษฐกิจเหินบชา

แรงงานแก่&เรียนน้อย
ไม่รู้จะย้ายไปทำอะไรดี

พื้นที่ศักยภาพไม่เหลือ

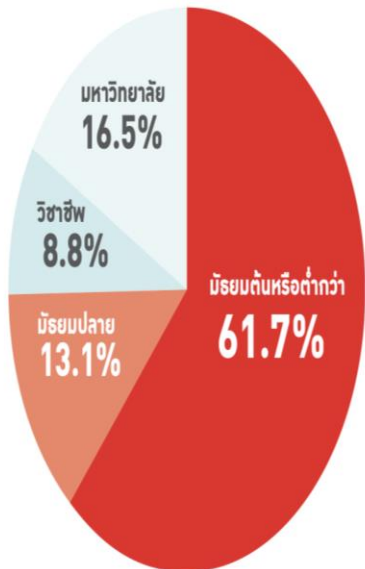
คนไทยจำนวนมากจะถูก
ทิ้งไว้ข้างหลัง

การเมืองเหมาะกับแนวทางพัฒนาแบบเก่า..ล้าสมัย

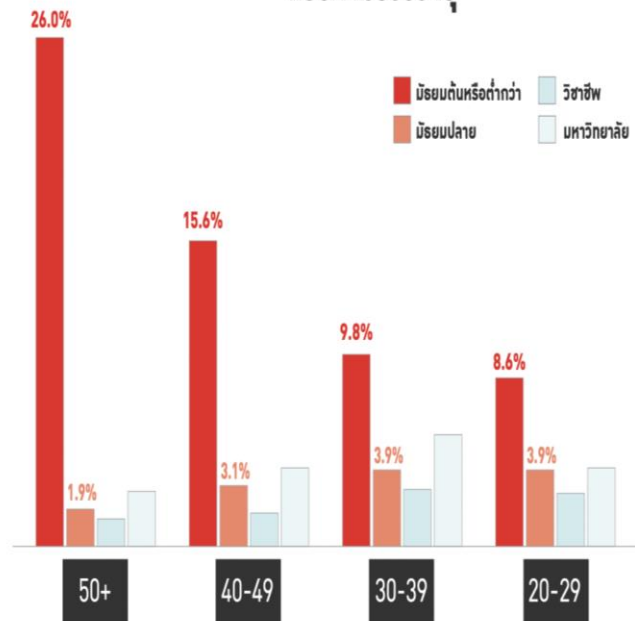
คนไทยจะถูกไว้ข้างหลังจำนวนมาก.. รวมทั้งเด็กที่เป็นอนาคตของชาติ

คนไทยกว่า 60% มีโอกาสถูก 'ทิ้งไว้ข้างหลัง'

ระดับการศึกษาสูงสุด ของคนไทย พ.ศ. 2561

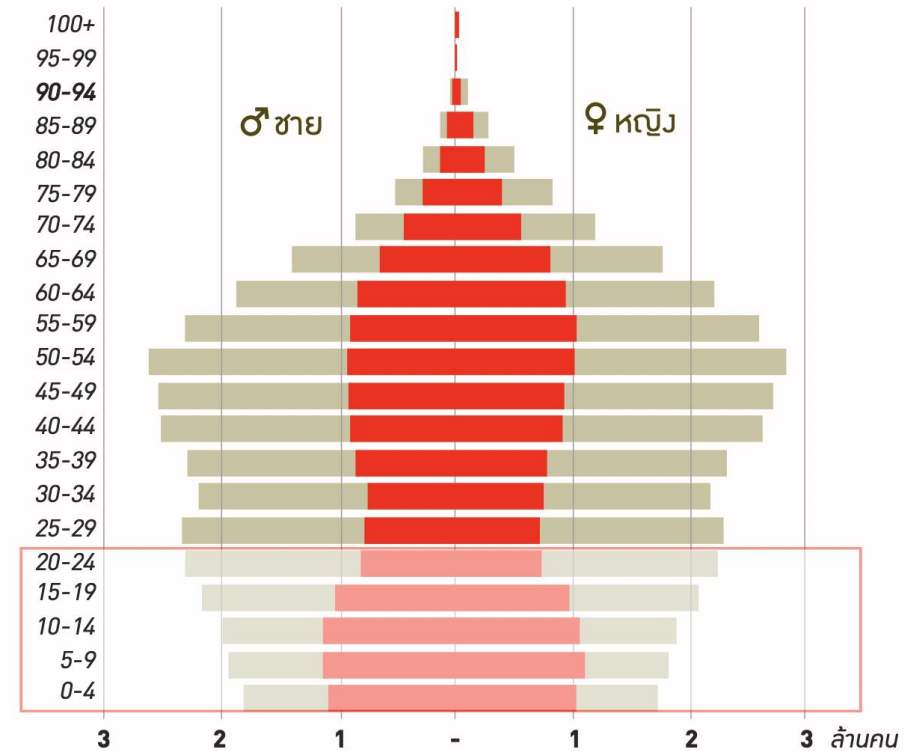
แบ่งตามช่วงอายุ

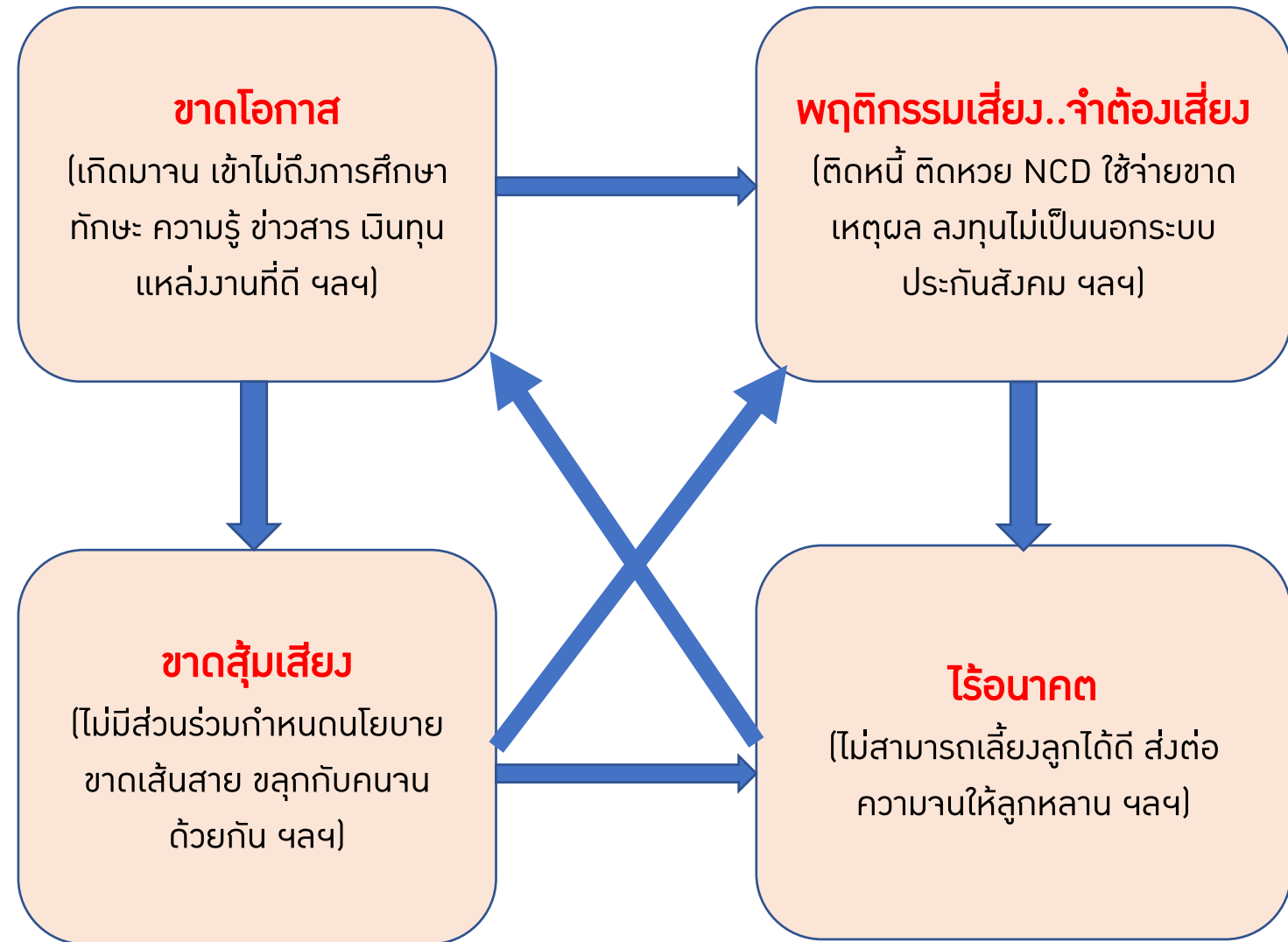
ที่มา: จำนวนจาก Labor Force Survey, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เด็กและเยาวชน (อนาคตชาติ) ถูกทอดทิ้งมาก

จำนวนประชากรไทยแยกตามอายุ ปี 2563 ■ รวม ■ 40% ล่าง (bottom 40)

วังวนความจน

นโยบาย เชิงเทคนิค

- Productivity Everywhere, Everyone
  - คุณภาพการศึกษาเท่าเทียมมากขึ้น
  - Market-based skill program (e.g. SkillsFuture)
  - Inclusive Technology
- สร้างระบบสวัสดิการที่ ‘ครบถ้วน/productive/sustainable’
  - Leave No One Behind
  - โยงกับ skill programs
  - ผสมผสาน สวัสดิการถ้วนหน้า/เจาะจง
- ปรับพฤติกรรมเสี่ยงคนจน (หนี้)
- หลีกเสี่ยงนโยบายส่งเสริม bad incentive

นโยบาย

เชิง

โครงสร้าง

- การเมืองคุณภาพ

- More representative
- More responsive

- สังคมคุณภาพ ด้วยทัศนคติที่ 'ใช่'

- ทัศนคติต่อระบบความคุ้มครองทางสังคม
  - Solidarity (เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข)

- ทัศนคติต่อคนจน

- ความยากจน (ส่วนใหญ่) เป็นสิ่งถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อม/สังคม

- ทัศนคติต่อคนรวย

ความจน ความรวย และความเหลื่อมล้ำที่ไม่ชอบธรรม

คนไม่สมควรจน

- เกิดมาในครอบครัวยากจน (คนจนข้ามรุ่น)
- ขาดโอกาสสารพัด
  - การศึกษาที่พอและมีคุณภาพ
  - การเข้าถึงตลาดแรงงาน formal sector
  - การฝึกทักษะ
  - เงินทุน ที่อยู่อาศัย
  - ความรู้ ข่าวสาร
- ขาดอำนาจต่อรอง
  - การกำหนดนโยบายรัฐ

คนไม่สมควรรวย

- ผูกขาดใช้อำนาจเหนือตลาด
- กุฉริต คอร์รัปชัน
- กำหนดนโยบายเอื้อพวกพ้อง
- ระบบอุปถัมภ์ (แนวตั้ง)
- ใช้เส้นสายในทางไม่ชอบธรรม
- อื่น ๆ
- รับมรดกความรวยจากพ่อแม่ที่รวยอย่างไม่สมควรรวย